

PS2012WMC01 Bijlage

Festivalbeleid provincie Utrecht 2013-2016 (concept – versie 23112011)

Aanleiding

Het College van Gedeputeerde Staten van Utrecht heeft in het Coalitieakkoord gekozen voor de ontwikkeling van een festivalbeleid. Hierbinnen kiezen wij voor culturele festivals, omdat deze bij uitstek een regionale binding hebben, daardoor economisch van waarde zijn voor de provincie en tevens een belangrijke functie hebben in de mogelijke nominatie van Utrecht Culturele Hoofdstad 2018 (UCH2018).

Regionale binding zorgt ook voor een grotere aantrekkelijkheid, voor bewoners die zich graag in de provincie Utrecht vestigen, in navolging daarvan voor (de vestiging van) bedrijven en tenslotte voor (cultuur)toeristen. Uit het Coalitieakkoord 2011-2015: 'Festivals en evenementen met een (inter)nationale betekenis hebben een brede uitstraling en dragen bij aan een gunstig vestigingsklimaat.'

Waarom festivals ondersteunen?

Festivals versterken de regio, omdat ze vier 'waarden' in zich hebben die een bijdrage vormen voor de maatschappij:

- Economische waarde: de regio heeft (financieel) profijt, zowel de organiserende instelling en het (regionale) bedrijfsleven (bijvoorbeeld horeca), als de reputatie van aantrekkelijke regio voor bewoners, bedrijven en (cultuur)toeristen.
- Sociale waarde: een positief effect op het welzijn van het individu en daardoor op de sociale cohesie in de gemeenschap, evenals op de trots van de regionale bevolking.
- Culturele waarde: een festival versterkt de culturele ontwikkeling en verrijking van het publiek (cultuureducatie) en draagt bij aan het geheel van culturele instellingen (infrastructuur).
- Artistieke waarde: vormt een bijdrage aan de individuele ervaring van een bezoeker, maar meer nog aan het belang dat kunstprofessionals aan een festival hechten. Ook is het uiteraard een platform voor makers; op een gerenommeerd festival komen (inter)nationale programmeurs en journalisten af en dat draagt bij aan de bekendheid en populariteit van de festivals en dus aan de aantrekkelijkheid van Utrecht als creatieve regio en woon- en vestigingsplek.

Culturele festivals vertegenwoordigen alle vier de waarden in meer of mindere mate, mede omdat ze niet los van elkaar kunnen bestaan. Zo heeft de artistieke waarde effect op de economische en draagt een positieve culturele ervaring bij aan het welzijn van de burgers.

Van belang is dus dat de overheid bij de ontwikkeling van het festivalbeleid en bij de selectie van de te ondersteunen festivals rekening houdt met de vier waarden. Alleen zo worden festivals van '(inter)nationale betekenis' ondersteund en draagt het festivalbeleid in de volste breedte bij aan de ontwikkeling van de samenleving.

Waarom de provincie?

Het festivalbeleid zoals wij dat hebben ingevuld sluit aan op meerdere speerpunten en kerntaken van de provincie zoals die zijn vastgelegd in het Coalitieakkoord 2011-2015:

Wonen

Wonen in de provincie Utrecht is populair, omdat de schaal ideaal is: men kan wonen in een landelijk gebied zonder ver te hoeven reizen om gebruik te maken van stedelijke voorzieningen (en andersom). Festivals horen daarbij; ze brengen een 'buzz' met zich mee, maken inwoners trots en de regio leuker. Mensen uit omliggende gemeenten trekken in groten getale naar de stad om festivals te bezoeken.

Economische ontwikkeling

In de paragraaf Economische ontwikkelingen in het Coalitieakkoord staat dat wij ten bate van bedrijven binnen de zakelijke dienstverlening willen bijdragen aan een optimaal woon- en leefklimaat met onder meer culturele voorzieningen van goede kwaliteit. De festivals maken hier uiteraard deel van uit. Zij trekken overigens ook veel toeristen en dagjesmensen.

Vrede van Utrecht 2013 / Utrecht Culturele Hoofdstad 2018

De festivals spelen een cruciale rol in de door de provincie geïnitieerde viering van de Vrede van Utrecht in 2013 en de nominatie van Utrecht als Culturele hoofdstad in 2018. Zij brengen aanbod en publiek bij elkaar, zijn zichtbaar een laagdrempelig, trekken toeristen en hebben een (inter)nationale kwaliteit en uitstraling.

Utrecht2040

Utrecht is een ontmoetingspunt van kennis en creativiteit, met een rijke cultuur in een aantrekkelijk landschap. Dat is in het kort de visie die is vastgelegd in de Strategie Utrecht 2040. Een ruim cultureel aanbod levert een bijdrage aan de identiteitsvorming, trekt kenniswerkers en toeristen aan. En hoewel wij in het Coalitieakkoord hebben bepaald dat gemeenten in eerste instantie verantwoordelijk zijn voor het culturele aanbod, hebben de festivals een grotere uitstraling dan alleen lokaal en trekken ze veel publiek. Daarom past ondersteuning ervan goed in de langetermijnvisie en –strategie van de provincie.

Het convenant *Utrecht -knooppunt van kennis en cultuur*, een op de toekomst gerichte, gezamenlijke agenda van de Universiteit Utrecht, het Universitair Medisch Centrum, de Hogeschool Utrecht, de gemeente Utrecht en de provincie Utrecht, sluit hier tevens op aan.

Om bij te dragen aan de kerntaken van de provincie is het nodig met een uitgekiend en samenhangend beleid een goed festivalklimaat te creëren en in stand te houden. Door rekening te houden met de vier waarden bij de selectie van de festivals levert de provincie een zo groot mogelijke positieve bijdrage aan de ontwikkeling van de regio.

Hoe doet de provincie dat?

Wij beschikken over een budget van € 750.000,- per jaar in de periode 2013-2016. Wij maken scherpe keuzes; niet alleen omdat ons budget beperkt is, maar ook omdat we van mening zijn dat het beter is om enkele evenementen wezenlijk te ondersteunen dan een verdeelde rechtvaardigheid toe te passen. Daarbij komt dat de landelijke overheid fors bezuinigt op cultuur en daarmee ook op Utrechtse festivals, waarvan wij er enkele van groot belang achten. Niet alleen voor de regio, maar ook nationaal en soms ook internationaal. We zetten aldus in op gerichtere ondersteuning van enkele festivals en minder op pluriformiteit.

Overigens zien wij de bijdrage als een startpunt: met provinciale ondersteuning kunnen de festivals 'de boer op'; een overheidsbijdrage is een goede basis voor de werving van aanvullende gelden.

Onze beleidsdoelen zijn:

- De festivals die de provincie ondersteunt dragen in positieve zin bij aan het behoud van het vestigingsklimaat, het cultuuraanbod en het leefklimaat in de regio.
- Met het geheel van ondersteunde festivals wordt een globale presentatie gegeven van de bekendste kunstdisciplines ('voor elk wat wils') en de ontwikkeling van de kunsten. Zodoende slaan de festivals een brug tussen kunstenaars en publiek, tussen kwaliteit en kwantiteit.

- De festivals die de provincie ondersteunt hebben een (inter)nationale kwaliteit en uitstraling, dragen bij aan de versterking van de Utrechtse culturele infrastructuur en zijn onderdeel ervan, mede met het oog op de nominatie van Culturele Hoofdstad 2018.
- De samenwerking tussen de festivals wordt bevorderd op terreinen als marketing, innovatie, personeel, publieksonderzoek, educatie, om meer eenheid tussen de festivals te creëren, het profiel van Utrecht duidelijker voor het voetlicht te brengen en overheadkosten te drukken. Ook worden afspraken gemaakt over de samenwerking van de festivals met Vrede van Utrecht 203/UCH2018 en tussen provincie en gemeente Utrecht.

Keuzes

Volgend uit de kerntaken en speerpunten van de provincie, de beleidsdoelen van het festivalbeleid en de budgettaire ruimte, selecteren wij op voorhand een aantal festivals waarvan wij denken dat zij hierop het best zijn toegerust.

Wij kiezen in eerste instantie voor vier grootschalige festivals omdat deze het meest zichtbaar, typisch Utrechts en het meest geworteld zijn in de regio. Daarnaast hebben wij vertrouwen in de stabiliteit en continuïteit van de organisatie. Op grond van hun verdiensten is te verwachten dat de vier festivals het meest voldoen aan de genoemde waarden. Ook trekken zij grote aantallen publiek, van regionaal tot internationaal. Wij verbinden ons in eerste instantie aan de volgende festivals (in alfabetische volgorde):

Festival aan de Werf
 Festival Oude Muziek
 Nederlands Film Festival
 Tweetakt Festival

Voor deze vier festivals stellen wij een budget van in totaal € 650.000,- per jaar beschikbaar in de periode 2013-2016.

Naast deze vier ondersteunen wij ook vier meer kleinschalige festivals omdat we het van belang achten dat er ruimte is voor vernieuwing. Daarnaast valt op dat bij kleinschaliger festivals de efficiency groot is en dat een relatief lage provinciale bijdrage een flink multiplier-effect heeft, waardoor eventuele doorgroei naar een grootschaliger evenement mogelijk is.

Gezien het ruime aanbod van festivals van goede kwaliteit in de provincie en de ontwikkelingen die deze momenteel doormaken, selecteren wij deze instellingen op een andere manier: ieder festival kan een aanvraag voor ondersteuning indienen. Een deskundigencommissie beoordeelt deze aanvragen op basis van door ons samengestelde selectiecriteria. Uit de kandidaten selecteren we zo een viertal festivals die provinciale ondersteuning ontvangen. Gemene deler is dat deze organisaties internationale betekenis of de potentie hebben die te krijgen, maar ook regionaal geworteld zijn. Verder letten we op geografische spreiding binnen de provincie.

Voor de vier kleinschalige festivals is een budget van in totaal € 100.000,- per jaar beschikbaar, te verdelen in vier bedragen van € 25.000,-. Deze kennen wij voor twee jaar toe. Reden hiervoor is omdat wij ruimte willen houden voor nieuwe kandidaten.

De acht festivals tezamen dragen bij aan het beleidsdoel dat met het geheel van ondersteunde festivals een globale presentatie wordt gegeven van de bekendste kunstdisciplines, een evenwichtige afspiegeling van het kunstaanbod in de provincie. Tevens trekken zij gezamenlijk een zo breed en divers mogelijk publiek. De vier te selecteren kleinschaliger evenementen dienen op deze punten een aanvulling te zijn op de vier andere festivals.

Verzoek aan de grootschalige festivals

De vier festivals nodigen wij uit om een aanvraag 2013-2016 (beleidsplan en begroting) bij ons in te dienen waarin zij rekening houden met de doelen van het provinciale festivalbeleid. Het plan bevat tevens een helder profiel en een duidelijke missie van het festival, evenals een schets van de internationale betekenis, de regionale worteling (samenwerkingspartners, publiek) en een aanzet voor een kwantitatief onderzoek naar het economisch effect van het evenement. Wij verlenen een vierjarige bijdrage omdat we daarmee in de pas lopen met de gemeente Utrecht, het Rijk en het Rijksfonds.

Naast hun individuele plan dienen de festivalorganisaties een overkoepelende, gezamenlijke visie in. In het plan dienen concrete aanzetten te staan voor verbetering van de samenwerking tussen de festivals. Dat betekent dus ook dat de vier organisaties voor de samenwerkingsplannen budget vrij dienen te maken binnen hun eigen begrotingen, bijvoorbeeld in de vorm van personeelskosten. Samenwerking op de punten die in de beleidsdoelen zijn genoemd dient een belangrijk onderdeel te zijn. Ook formuleren de festivals een visie op UCH2018, zoeken zij samenwerking met de stichting Vrede van Utrecht en betrekken zij de vier kleinschaliger, en eventueel andere, evenementen bij het gezamenlijke overleg. Tenslotte kan kwantitatief onderzoek, zoals hierboven al genoemd, deel zijn van het samenwerkingsplan; daarbij helpt het als de onderzoeken van de individuele vier festivals vergelijkbaar zijn.

Onze inzet is om de festivals, mede op hun eigen verzoek, al vroeg duidelijkheid te bieden over de hoogte van de bijdrage die ze in de periode 2013-2016 ontvangen. Tegelijkertijd is het van belang dat we aansluiting zoeken bij het beleid van de gemeente Utrecht. In overleg met de festivals en de gemeente bekijken we welke invulling we voor de verdeling van het budget kiezen.

Zowel de individuele aanvraag als het samenwerkingsplan leggen wij voor aan een deskundigencommissie. Deze commissie beoordeelt de plannen op basis van door de provincie voorgeschreven criteria, maar het advies is niet bindend voor het al dan niet ontvangen van een provinciale bijdrage. Het dient als richtlijn en meetpunt voor het festival en voor het provinciale bestuur en moet signalerend werken. Ondersteuning door de gemeente Utrecht is wel noodzakelijk.

Verzoek aan de kleinschalige 'kandidaatfestivals'

De kandidaatfestivals nodigen wij uit om een aanvraag 2013-2016 (beleidsplan en begroting) bij ons in te dienen van maximaal € 25.000,- per jaar. In het beleidsplan houden zij rekening met de doelen van het provinciale festivalbeleid. Het plan bevat tevens een helder profiel en een duidelijke missie van het festival, evenals een schets van de internationale betekenis van het evenement of de potentie ervan in dat kader en de regionale worteling (samenwerkingspartners, publiek). Wij adviseren tevens een aanzet voor kwantitatief onderzoek naar het economisch effect van het evenement in het beleidsplan op te nemen.

De aanvraag leggen wij voor aan een deskundigencommissie. Deze commissie beoordeelt de plannen op basis van door de provincie voorgeschreven criteria die in een uitvoeringsverordening zijn vastgelegd. De bijdrage wordt voor twee jaar toegekend. Na twee jaar vindt een evaluatie plaats, waarin het advies van de commissie wordt meegewogen. Op grond daarvan kennen wij al dan niet voor de tweede periode van twee jaar de bijdrage toe. Eventueel selecteren we een of meer andere festivals die voor de volgende twee jaar in aanmerking komen voor ondersteuning.

Voordelen van deze werkwijze

- De vier grootschalige festivals krijgen al vroeg zekerheid of zij al dan niet ondersteuning krijgen (voor eind 2011).

- De organisaties worden uitgedaagd om meer samen te werken, een duidelijk profiel te formuleren en (economisch) onderzoek te doen. Dat kan voordeel opleveren voor de nominatie van Utrecht Culturele Hoofdstad 2018. Het past ook in de wens van GS dat culturele instellingen ondernemender worden.
- De provincie maakt een scherpe, duidelijke keuze en presenteert een transparant beleid. Dit sluit aan op het Coalitieakkoord 2011-2015.
- De festivals hebben, binnen kaders, invloed op de (uiteindelijke) inhoud van het festivalbeleid en op de hoogte van de provinciale ondersteuning, waardoor het besluit breed gedragen wordt en de kans op het bewerkstelligen van de doelen groter.
- Met de gerichte opdracht voor het doen van onderzoek die wij aan de festivals verlenen, krijgen zij en wij inzicht in de economische spin-off van de individuele evenementen en de festivals gezamenlijk.

Kanttekeningen bij deze werkwijze

- Bij de vier kunnen festivals zitten die later door de deskundigencommissie artistiek niet voldoende worden geacht of geen ondersteuning van gemeente, landelijke overheid of fonds ontvangen.
Daardoor kan het betreffende festival niet op hetzelfde niveau doorgaan of houdt het zelfs op te bestaan. Daarom behouden wij ons het recht voor het budget anders te verdelen. Een bijdrage aan het festival van de gemeente Utrecht is sowieso een voorwaarde voor provinciale ondersteuning. Afstemming met de gemeente, die momenteel al plaatsvindt, is daarom van groot belang. Als het festival te maken krijgt met veel lagere inkomsten dan verwacht, dan dient de instelling een herzien beleidsplan aan te leveren. Overigens draagt ondersteuning van lokale en regionale overheid in positieve zin bij aan de kans op een subsidie uit een Rijksfonds.
- Festivals kunnen het gevoel krijgen tot samenwerking te worden 'gedwongen'. Door hierover met de instellingen in nauw overleg te blijven, is die indruk te voorkomen en denken wij vooral met de festivals mee. Daarnaast gaat er veel veranderen in de culturele sector en is het daarom noodzakelijk dat de organisaties nog ondernemender worden, (zo) een solide positie bereiken en een duidelijk profiel als Utrechtse festivals krijgen. Immers, een helder profiel draagt bij aan herkenbaarheid voor zowel publiek als financiële partners. Een productieve samenwerking past daarbij.

Proces

- De provincie presenteert haar beleidsdoelen, criteria en opdracht inclusief de selectie van de festivals op grond waarvan zij hun beleidsplannen kunnen formuleren – november 2011.
- Er vindt overleg plaats met de festivals en met de gemeente Utrecht – november/december 2011.
- De festivals dienen hun beleidsplannen in bij de provincie. De datum komt overeen met de inleverdatum van het ministerie van OCW, de fondsen en de gemeente Utrecht – 1 februari 2012.
- In de maanden daarna beoordeelt een deskundigencommissie de beleidsplannen en het gezamenlijke plan. Deze commissie krijgt een heldere opdracht mee van de provincie, op basis van de beleidsnota en de inhoudelijke criteria. De commissie wordt samengesteld in samenwerking met de gemeente Utrecht – februari/maart/april 2012.
- Het advies over de beleidsplannen van de individuele festivals en over het gezamenlijke plan wordt gepresenteerd en aangeboden aan GS – mei/juni 2012.
- Naar aanleiding van het advies vinden eventuele beleidsinhoudelijke aanpassingen plaats. Vervolgens besluiten GS over de toekenning van het budget en over de voorwaarden van de verlening – september 2012.

- Om te zorgen dat de beleidsdoelen worden gehaald, vindt regelmatige monitoring plaats vanuit de provincie – 2013 – 2015.

Planning

Behandeling PO - A-stuk	GS-behandeling – A-stuk	Inleveren Statengriffie - Statenvoorstel	Behandeling Commissie WMC - Statenvoorstel	Behandeling Provinciale Staten - Statenvoorstel
28 november	6 december	Uiterlijke behandeling GS: 13 december	9 januari 2012.	30 januari 2012

Criteria festivals, te beoordelen door de adviescommissie:

- Het festival beschikt over een helder profiel en duidelijke missie zodat het zich naar het publiek en naar commerciële partners eenduidig kan presenteren. [Een festival dat zijn doelgroep weet aan te boren, verhoogt zijn publieksinkomsten, krijgt een sterker imago en wordt dus interessanter voor sponsors.]
- Het festival voldoet, in meer of mindere mate, aan alle vier de waarden: artistiek, cultureel, sociaal en economisch. Onderdeel van de beoordeling van de artistieke en culturele waarde is een advies van een deskundigencommissie. De vier waarden worden als volgt beoordeeld:
 - Artistieke waarde: op grond van de kernbegrippen vakmanschap, zeggingskracht en oorspronkelijkheid.
 - Culturele waarde: op grond van de bijdrage aan de culturele infrastructuur van Utrecht en aan de culturele verrijking en ontwikkeling van het publiek.
 - Sociale waarde: op grond van de regionale worteling wat betreft publiek en samenwerking met regionale organisaties.
 - Economische waarde: op grond van de potentie van het festival wat betreft economische spin-off/financieel profijt voor de regio. [Nu nog moeilijk te meten, maar in het beleidsplan dient een aanzet opgenomen te zijn voor kwantitatief onderzoek, bijvoorbeeld publieksonderzoek]
- De zakelijke kwaliteit van de organisatie: cultureel ondernemerschap, productionele en organisatorische kwaliteit. Gekeken wordt naar de kwaliteit van het festival op het gebied van productie, organisatie, financieel beheer, publiekswerving, pr/marketing en samenwerking met andere (culturele) organisaties in de regio.

De adviescommissie krijgt de opdracht:

- Beoordeling van de individuele beleidsplannen van de geselecteerde festivals op grond van bovenstaande criteria en de beleidsdoelen van de provincie.
- Beoordeling van het gezamenlijke plan van de festivals op grond van de beleidsdoelen van de provincie.
- Het formuleren van een visie op de samenhang van de geselecteerde festivals, mede in verhouding tot de culturele infrastructuur van Utrecht.

Voorwaarden voor het gezamenlijke plan:

- In het plan doen de festivals voorstellen voor samenwerking op terreinen als marketing, innovatie, personeel, publieksonderzoek, educatie, met als doel meer eenheid tussen de festivals te creëren, het profiel van Utrecht duidelijker voor het voetlicht te brengen en overheadkosten te drukken.
- Een deel van het budget mag worden gereserveerd voor het inhuren van een coördinator die de processen begeleidt en de eventuele werkgroepen aanstuurt. De directeuren van de festivals sturen de coördinator aan.
- De artistieke visie en de inhoudelijke programmering blijven onderdeel van de individuele festivals, hoewel gezocht kan worden naar gezamenlijke onderdelen.
- Het plan bevat een voorstel voor samenwerking met de organisatie Vrede van Utrecht 2013/UCH 2018, onder meer voor (de programmering van) Festival de Basis.
- In het voorstel is een plan opgenomen hoe jaarlijks kwantitatieve en kwalitatieve onderzoeksresultaten worden verzameld en gepresenteerd. Ook hiervoor kan een deel van het budget worden gereserveerd.